

Alex de Rijke: "La fusta serà el formigó del segle XXI"

Una entrevista d'Imma Sanchís a La Vanguardia recull la tesi de l'arquitecte Alex de Rijke: la fusta tecnològica pot substituir el formigó com a material de referència, amb un balanç de carboni favorable i una construcció més ràpida i lleugera.

La contraportada de La Vanguardia va publicar una entrevista d'Imma Sanchís a l'arquitecte Alex de Rijke que sintetitza, en poques respostes, un argument que a PAPIK Group compartim des de fa dècades: la fusta tecnològica no és una nostàlgia artesanal, sinó un material estructural competitiu que pot redefinir la manera de construir ciutats. La seva frase de capçalera resumeix la tesi amb precisió: la fusta serà el formigó del segle XXI.

El recorregut de De Rijke dóna pes a l'afirmació. La seva obra inclou un habitatge de panells de fusta pensat per aixecar-se en dos dies després d'una catàstrofe, escoles de fusta que s'han convertit en referència i objecte d'estudi, arquitectura residencial i una escala monumental per al Festival de Disseny de Londres. És una trajectòria que uneix eficiència material i utilitat social sense recórrer a l'espectacle del gratacel.

El balanç de carboni com a argument central

L'entrevista situa la qüestió ambiental en xifres concretes. Segons De Rijke, una tona d'acer equival a dues tones de carboni, mentre que una tona de fusta representa -1,6 tones de carboni. La conclusió que en deriva és directa: com més fusta s'utilitzi, més es reduirà l'impacte climàtic de la construcció, sempre que es plantin més arbres dels que es tallen, una condició que l'arquitecte considera assumible.

Aquesta lectura desplaça el debat del gust cap a la comptabilitat. El formigó, recorda De Rijke, és després de l'aigua l'element més comú del planeta, amb aproximadament un metre cúbic per persona. La seva ubiqüitat no respon tant a una superioritat tècnica com a una inèrcia projectual: construïm en formigó sense qüestionar altres possibilitats.

Densitat abans que altura

De Rijke qüestiona també l'obsessió de l'arquitectura contemporània per l'altura. La seva objecció no és estètica sinó d'eficiència: un edifici d'apartaments de vuit plantes pot assolir una densitat superior a la d'un gratacel, que necessita molt més espai lliure al seu voltant. Des d'aquesta perspectiva, la ciutat amable no és la que acumula edificis alts, sinó la que gestiona bé la densitat.

El material acompanya aquesta lògica. La fusta contralaminada permet estructures lleugeres, muntatges ràpids i un aïllament que aprofita fins i tot les serradures i les restes del propi procés, una via més saludable que els aïllaments convencionals a base de químics. Les seves qualitats davant del foc, subratlla l'arquitecte, són molt millors que les de l'acer, un punt on els bombers acostumen a ser els interlocutors més fàcils de convèncer.

El cost real de construir en fusta

Un dels malentesos més estesos és el del preu. En grans edificis, explica De Rijke, el cost de la fusta iguala el del formigó perquè la construcció és més ràpida, el material és més lleuger i no cal recobrir-lo amb altres capes. A això s'hi afegeix un benefici que sovint queda fora del pressupost convencional: el cost ambiental evitat. La fusta, en aquest marc, és alhora competitiva i atractiva.

L'entrevista aporta també un argument menys previsible sobre el benestar. De Rijke cita recerca austríaca segons la qual, en un entorn de fusta, el rendiment i l'aprenentatge milloren, el ritme cardíac es relaxa i l'acústica és més bona. És un recordatori que el material no només defineix l'estructura, sinó també l'experiència de qui habita l'espai, una idea central a la construcció Passivhaus que apliquem a les cases Eskimohaus.

Cada època té el seu material

De Rijke ordena la història de la construcció per materials: el maó al segle XVIII, l'acer al XIX, el formigó al XX. Al segle XXI, la seva proposta és rehabilitar-nos a través de la fusta. El terme no és casual: parla d'un canvi cultural que va més enllà de la tècnica i que afecta la manera de projectar, de finançar i d'habitar. Aquesta transició connecta amb el que expliquem a la rehabilitació energètica i amb la lògica de fons de la revolució de la fusta en la construcció contemporània.

El tancament de l'entrevista trasllada la responsabilitat al ciutadà. Segons De Rijke, està a les nostres mans demanar més fusta a la vida quotidiana, evitar els mobles de plàstic i reclamar que a les ciutats es plantin més arbres. És una crida modesta en la forma i ambiciosa en el fons.

Ens hem tornat conceptualment mandrosos: construïm en formigó sense qüestionar més possibilitats. Recuperar la fusta com a material estructural no és un gest nostàlgic, sinó una decisió tècnica i climàtica del nostre segle.